

דוח ביקורת ממשלה ירוקה לשנת 2014

מבוא:

ממשלת ישראל כחלק ממאמצי להשתלב במאמץ הכלל עולמי של ממשלות וארגונים סביבתיים להגן ולשמור על כדור הארץ בו אנו חיים תוך מאמץ להקטין את הפגיעה בו, ועל מנת להשאיר לדורות הבאים משאבים ויכולות להמשיך ולחיות עליו בתנאי סביבה סבירים, החליטה ליזום את "פרויקט ממשלה ירוקה" כחלק ממאמצי להשתלב במגמה עולמית זו, וגם כדי להראות דוגמה לתושבי מדינת ישראל ולשדר לתושבי המדינה את מידת החשיבות שהממשלה מייחסת לתחום שמירה והגנה על הסביבה וכדור הארץ. הרציונל להחלטה נובע מההכרה שהארץ ומשאביה אינם שייכים לדור הנוכחי בלבד אלא גם לדורות הבאים אחרינו. לכן, יש לעשות כל מאמץ תוך נקיטה בפעולות אקטיביות להגנה עליה ועל משאביה ולהקטין ככל הניתן את הפגיעה בה.

החלטת הממשלה הראשונה מס' 1057 התקבלה ביום 13 לדצמבר 2009 וקותרתה הייתה "ממשלה ירוקה - יעול ותפעול של משרדי הממשלה", ההחלטה קבעה כי לצורך יעול עבודת הממשלה בהיבטיה הסביבתיים והפחתת ההשפעות הסביבתיות הנובעות מפעילותם של משרדי הממשלה יבוצעו הפעולות הבאות:

שיפור מדדי הביצוע הסביבתיים של המשרדים

הפחתה בצריכת משאבים – משרדי הממשלה יחויבו בהפחתת רמת הצריכה הכוללת שלהם בתחומי המים, החשמל והנייר החל מיוני 2010, על פי סקר נתוני צריכה שנערך על ידי המשרד להגנת הסביבה נקבעו למשרד שיעורי ההפחתה כדלהלן:

- נייר - 13%
- חשמל – 2%
- מים – 3%
- בקבוקים – 11%

המשרד נדרש גם לשלב תחליפים סביבתיים במוצרים הבאים נייר ממוחזר וכוסות חד פעמיים ונקבעו להם יעדים ששוננו בהחלטה נוספת של הממשלה ראו בהמשך.

בהחלטה זו של הממשלה נקבעו יעדים כלליים נוספים כמו קביעת דרגת זיהום מקסימאלית לפי קבוצות רכב שרוכשת הממשלה ומתן ניקוד נוסף לכלי רכב בעלי צריכת

דלק נמוכה. כמו כן קבעה הממשלה כי בהדרכות של מנהלי רכב במשרדי הממשלה יכללו תכנית לנהיגה חסכנית בדלק.

ההחלטה קבעה כי בסוף כל שנה אזרחית, המשרד להגנת הסביבה לאחר בחינה, יעדכן את היעדים ואת שיעורי ההפחתה.

בנוסף קבעה הממשלה שמשרדי הממשלה לצורך יישום ההחלטה נדרשים לבצע פעולות התייעלות על בסיס רשימת צעדים שצורפו כנספח להחלטה.

עוד קבעה ההחלטה כדלהלן:

- מלוא ההוצאה הנחסכת תישאר בידי המשרד
- בכל משרד יוקם צוות משרדי ירוק בראשות הסמנכ"ל למנהל. הצוות אחראי ליישום ההחלטה במשרד.
- המשרד להגנת הסביבה ילווה את ביצוע ההחלטה במשרדי הממשלה, יספק הדרכות וסיוע למשרדים וליווי בשלב הכנת הדוחות.
- הפעלת חברות ייעוץ למתן ליווי מקצועי למשרדים.

כמו כן קבעה הממשלה כי המבקר הפנימי בכל משרד יהיה אחראי לעריכת ביקורת בנוגע ליישום ההחלטה לרבות אמצעים שנגקטו, שיעורי ההפחתה שהושגו ונושא זה יכנס לתכנית העבודה השנתית של המבקר הפנימי. דוחות הביקורת יועברו למנכ"ל המשרדים אשר יעבירו את הדוח למנכ"ל המשרד להגנת הסביבה.

החלטה נוספת של הממשלה בנושא פרויקט ממשלה ירוקה, התקבלה ביום 2.9.2012 החלטה זו עדכנה את ההחלטה הקודמת ונקבעו בה יעדים חדשים ובין היתר:

- רכש ירוק למשרדי הממשלה עד שנת 2020 – היעד 20% מסך הרכישות של מוצרים ושירותים
- הפחתת צריכת דלק – יעד הפחתה שנתי של 2%.
- רכישת נייר ממוחזר או אקולוגי - של עד 50% מכלל צריכת הנייר כבר משנת 2013.

כמו כן שונה מועד הגשת הדוחות למנכ"ל המשרד להגנת הסביבה ונקבע לסוף חודש מרץ של כל שנה.

בנוסף הוסר היעד של השימוש בכוסות חד פעמיים משום שיעד זה יושג כנראה במסגרת הרכש הירוק שנקבע בהחלטת הממשלה.

דוח זה הינו על ביצועי שני המשרדים משרד המדע הטכנולוגיה והחלל ומשרד התרבות והספורט. לשני המשרדים מטה מנהלי משותף ולפיכך דוח זה מוגש למנכ"ל שני המשרדים במשותף.

בהתאם להחלטת הממשלה, הביקורת הפנימית בדקה את פעולות המשרדים בשנת 2014
ואת עמידת המשרד ביעדים שנקבעו בהחלטת הממשלה. הממצאים הם כדלהלן:

ממצאי הביקורת:

א. רשימת דיורי המשרדים:

כתובת	מס עובדים 2012	מס עובדים 2013	מס עובדי מ***מ 2014	שטח במ"ר	מונה חשמל נפרד	מונה מים נפרד	תשלום לחנייה	הסכם גלובלי אלי כולל חשמל ומים	הערות
שיח גארח ירושלים	+99 17	118	140	3046	*X	X	X	עד ספטמבר 2014 כולל את מנהלת השרות הלאומי	
כנפי נשרים ירושלים	35	31	29	890	X	X	X		
פארן ירושלים	4	4	3	200	X	X	X		
הר חוצבים - להבה	0	0	0	100	X	X	X	טרם אוכלס	
גבעת שאול - נהיגה ספורטיבית ירושלים	0	0	0	150	X	X	X	טרם אוכלס	
כנפי נשרים 15 ירושלים מ. ההסברה	אין נתונים לא היו למושרד	אין נתונים לא היו למושרד	14	371	V	V			

ביקורת פנימית

			V	V	270	0	אין נתונים לא היו שייכים למשרד ד	אין נתונים לא היו שייכים למשרד	כנפי נשרים 15 מחסן מ. ההסברה
			V	V	599	37	41	40	המסגר תל אביב
היה מאוכלס עד יולי 2014					126		8	3	המלאכה תל אביב מדע-חלל
אוכלס ביולי 2014			X	X	430	3	0	0	מנחם בגין תל אביב
			V	V	300	13	14	8	יד חרוצים תל אביב
			X	V	282	7	6	3	המוסכים נצרת
קריית ממשלה			X	X	84	2	3	3	התקווה באר שבע
			X	X	40	4	4	4	קריית הממשלה חפיפה
					****6638	252	229	216	סה"כ

מקרא: * X - לא קיים
** V - קיים

***עובדים – כולל סטודנטים ובנות שירות לאומי

מהנתונים בטבלה עולה כי מספר העובדים גדל בשנת 2014 ב- 9.13% לעומת 2013 וב- 14.3% לעומת 2012.

**** - ישנה חפיפה של 126 מ"ר של אתר המלאכה בתל אביב שהועבר ביולי לאתר מנחם בגין בתל אביב.

רק ב-5 מהאזורים של המשרד קיים מונה למדידת צריכת חשמל, ביתר הדיורים תשלומי החשמל הם חלק מהסכם השכירות ומחושבים לפי שיעור השטח היחסי שבשימוש המשרד מסה"כ שטח המבנה בו שוכן המשרד.

רק ב-4 אתרים מדיורי המשרד יש בהם מונה למדידת צריכת המים של עובדי המשרד. ביתר האזורים התשלום עבור צריכת מים מחושב בהתאם לשיעור השטח היחסי שבשימוש המשרד מסה"כ שטח המבנה בו שוכן המשרד.

ב. צריכת חשמל

	2014	2013			
שם האתר	בקוט"ש	עלות בש"ח	בקוט"ש	עלות בש"ח	הערות
המסגר- תל אביב	129.786	71.841	122.856	70.169	
יד חרוצים - תל אביב	25.049	18.089	23.310	17.963	
נצרת	34.011	18.738	34.119	18.974	
כנפי נשרים 15 ירושלים מ. ההסברה	-----	-----	206.080	118.333	
כנפי נשרים 15 מחסן ירושלים מ. ההסברה	-----	-----	52.584	29258	
סה"כ עם מרכז ההסברה			438.949	693.646	
סה"כ ללא מרכז ההסברה	188.846	108.668	180.285	107.106	

הערות – **אנו רואים ירידה של כ-4.54% בצריכת החשמל בשנת 2014 לעומת הצריכה בשנת 2013 (ללא שני האזורים של מרכז ההסברה שנוספו ב-2014) וירידה של עלות החשמל בשקלים רק ב-1.43% .**

ישנה עלייה מתונה בצריכת החשמל בנצרת של 0.3% . לדברי הסמנכ"ל למנהל העלייה בצריכה היא תוצאה של פעילות מנהלת השירות הלאומי בתקופה זו שכבר הסתיימה .
בכל מקרה יש להנחות את האחראי בנצרת לעשות מאמץ ולהפחית את הצריכה.

חשוב לציין כאן את ההפחתה בצריכת החשמל באתר ברחוב המסגר בתל אביב ב-5.4% ונומינאלית ירידה של 6930 קוט"ש. יש לשבח את הפעילות שנעשתה באתר זה על מנת להפחית את הצריכה.

גם באתר המשרד ביד חרוצים בתל אביב אנו רואים הפחתה בצריכת החשמל של כ-7% ונומינאלית הפחתה של 1739 קוט"ש. גם בעניין אתר זה מגיעים שבחים למשרד על ההפחתה בצריכה.

הערה נוספת- באתר הדיור של מרכז ההסברה ברחוב כנפי נשרים בירושלים בשטח של 371 מ"ר בו עובדים 14 איש בלבד, צריכת החשמל במקום זה (לא כולל המחסן) עומדת על 206.080 קוט"ש, לעומת אתר המשרד ברחוב המסגר בתל אביב בו עובדים 37 איש כולל השרה והמטה שלה ומנכ"לית המשרד והמטה שלה, בשטח של 599 מ"ר, הצריכה מגיעה רק ל- 122.856 קוט"ש בלבד. לדעת הביקורת ראוי לבדוק את הסיבות לדבר ולעשות מאמץ ולהביא להפחתת צריכת החשמל באתר מרכז ההסברה.

יש להדגיש שוב, כי רק ב-5 אתרים קיימים מונים למדידת צריכת החשמל כך שהתוצאות שבידי המשרד לעניין ההפחתה מתבססות על נתונים חלקיים.

מסקנת הביקורת, המשרד עמד ביעדי ההפחתה של צריכת החשמל שנקבעה על 2%. וכל זאת למרות הגידול של 9.13% בכוח האדם (הצרכנים הישירים) בתקופה זו.

צריכת חשמל בקוט"ש השוואה רב שנתית 2010-2014

שם האתר	2010	2011	2012	2013	2014	הערות
המסגר תל אביב	121.908	110.932	126.632	129.786	122.856	
יד חרוצים תל אביב	-----	-----	21.817	25.049	23.310	
נצרת	35.146	27826	33.088	34.011	34.119	

מהטבלה אנו רואים שבמשרד במסגר תל אביב הייתה עלייה חדה בצריכה בשנת 2013 שנה בה פוצל המשרד והוקם משרד נפרד לתרבות והספורט ובניית מטה השרה ומטה המנכ"לית בשנה זו.

בנצרת הצריכה יחסית גבוהה ביחס למספר העובדים שעובדים במקום לעומת מטה משרד התרבות והספורט במסגר תל אביב. לדעת הביקורת יש לעשות פעולות להפחתה ניכרת של הצריכה בנצרת. באתרי המשרד במסגר וביד חרוצים ישנה הפחתה בצריכה בשנת 2014 ויש לברך על כך ולעודד תהליך זה.

צריכת מים

2014

2013

הערות	עלות בשקלים	במ"ק	עלות בשקלים	במ"ק	האתר
הסכומים מעוגלים	1.419	137.7	2.409	163.3	המסגר תל אביב
"	327	27	-----	-----	מנחם בגין תל אביב
משולם לפי חלק יחסי ולא ע"פ צריכה מדודה	1.484	84.43	1.484	84.43	נצרת

חשוב לציין כי רק בשני אתרים המסגר תל אביב ומנחם בגין תל אביב תשלומי המים היא התאם לצריכה שנמדדה על בסיס קריאת מונה. בנצרת נקבעת הצריכה כחלק יחסי מסך הצריכה במבנה בו שוכן המשרד.

חשוב לציין כי בנצרת עובדים רק 7 עובדים באופן קבוע והשאר הם כנראה אורחים. באתר המשרד בתל אביב עובדים באופן קבוע 37 עובדים ומגיעים לשם אורחים רבים גם כמוזמנים של השרה ושל המנכ"לית ושל ראשי המנהלים. הצריכה של נצרת היא יותר מ-50% מהצריכה של המסגר תל אביב כאשר מספר העובדים בנצרת הוא כ-19% בלבד ממספר עובדי תל אביב. ומספר האורחים המגיעים לנצרת הוא בוודאי נמוך ממספר המגיעים למטה המשרד בתל אביב.

הביקורת סבורה שהכמות המושתת על המשרד בנצרת גבוהה ויש לבדוק זאת או בעת חידוש הסכמי השכירות עם בעלי הנכס.

בשאר אתרי המשרד עלות צריכת המים נכללת בשכר הדירה שהמשרד משלם.

מהנתון שיש בידינו לגבי אתר המשרד ברחוב המסגר תל אביב ישנה ירידה חדה בצריכת המים ב-2014 של 15.7% לעומת הצריכה ב-2013.

בהתאם לנתון בודד זה המשרד עומד ביעד ההפחתה של צריכת מים שנקבע על 3%.

הביקורת מבקשת לציין כי על סמך נתון בודד אין בידה לקבוע האם בכל אתרי המשרד ישנה ירידה בצריכה.

נתוני צריכת מים משנת 2010-2014 במ"ק באתר המסגר בתל אביב

הערות	2014	2013	2012	2011	2010	האתר המסגר

	137.7	163.3	152.4	90.4	88.1	תל אביב
--	-------	-------	-------	------	------	---------

הביקורת מציינת כי עד לשנת 2013 הייתה עלייה מתמדת בצריכת המים באתר המסגר בתל אביב וכי שנת 2014 היא השנה הראשונה מאז 2010 בה נמדדת הפחתה בצריכה. על המשרד לדאוג שהפחתה זו תמשיך להתקיים. מהטבלה למדים כי בשנים 2012 ו-2013 נמדדה עליה חדה מאד בצריכה. וגם הצריכה ב-2014 עדיין גבוהה מהצריכה בשנים 2010 ו-2011. הביקורת סבורה שיש עוד מקום לשיפור ואפשר להפחית עוד יותר את הצריכה. ובכל מקרה מגיעים שבחים לעושים במלאכה.

צריכת בקבוקים

סה"כ צריכת בקבוקים במשרד עמדה על 14.124 בקבוקים מהם: 3072 בקבוקי שתייה קלה 500 מ"ל - 10560 בקבוקי מים 500 מ"ל ו- 492 בקבוקי מים 1.5 ליטר. המשרד מבקש לתקן בהזדמנות זו את נתוני הצריכה של 2013 כי לאחר שנסקרו כל החשבונות במרכבה התברר שהצריכה הייתה שונה ממה שדווח בזמנו ולפי הפירוט הבא: בקבוקים קטנים 16.992 יחידות בעלות של 26.337.60 ₪. בקבוקים גדולים 1014 יחידות בעלות של 932.88 ₪.

סה"כ - 18.006 בקבוקים בעלות 27.270.48 ש"ח.

בהתאם לנתונים המתוקנים, ישנה הפחתה בצריכה בשנת 2014 בסך של 3.882 בקבוקים דהיינו, הפחתה בשיעור 21.6%. מסקנת הביקורת שהמשרד עמד ביעדי הפחתה שנקבעו בהחלטת הממשלה בשיעור של 11%.

נתוני הצריכה של בקבוקים בשנים 2012-2014 הם כדלהלן:

2012 - 21.966 בקבוקים
2013 - 18.006 בקבוקים
2014 - 14.124 בקבוקים.

זאת אומרת שבשנת 2013 הייתה הפחתה של 18.03% לעומת 2012. ובשנת 2014 הייתה הפחתה בצריכה של 21.56% לעומת שנת 2013 ושל 35.7% לעומת 2012. מסקנת הביקורת: המשרד עמד ביעד הפחתה של 11% שקבעה הממשלה, ממשיך במגמת הפחתת צריכת הבקבוקים לאורך 3 השנים האחרונות ויש לברך על כך.

נייר צילום

בשנת 2014 המשרד רכש 800.000 דפי צילום שהם 1600 חבילות, בעלות של 26.252.90 ₪
בשנת 2013 המשרד רכש 975.000 דפים שהם 1950 חבילות.

סוג הנייר שנרכש :

475000 דפים של נייר ממוחזר שהם 950 חבילות, בעלות 17.823.9 ₪
325.000 דפים של נייר אקולוגי שהם 650 חבילות, בעלות של 8429 ₪

ישנה הפחתה בצריכת הנייר של 175.000 דפים שהם 350 חבילות, ושיעור ההפחתה עומד על 17.95%.

שיעור הנייר הממוחזר מסה"כ הצריכה עומד על 59.38%
שיעור הנייר האקולוגי מסה"כ הצריכה עומד על 40.62%

המשרד אינו רוכש נייר רגיל אלא 100% של נייר ממוחזר או אקולוגי והוא עומד בצורה מכובדת בהחלטת הממשלה שקבעה יעד של 50% בלבד

המשרד הפחית את צריכת הנייר בשיעור של 17.95%. יעד ההפחתה שקבעה הממשלה עמד על 13%. דהיינו המשרד עמד גם ביעד ההפחתה.

צריכת נייר בשנים 2010-2014

הערות	2014	2013	2012	2011	2010	המוצר
	800.000	975.000	900.000	1.375.000	1.485.000	מספר דפים שנרכשו
	59.38%	100%	100%	73%	40%	שיעור הנייר הממוחזר
	-----	-----	-----	27%	60%	שיעור נייר רגיל
	40.62%	-----	-----	-----	-----	שיעור נייר

					ביקורת פנימית	אקולוגי
--	--	--	--	--	---------------	---------

מהטבלה אנו למדים על תהליך הפחתת צריכת נייר במשרד לאורך השנים, מלבד חריגה בשנת 2013. כן אנו רואים את המעבר משימוש בנייר רגיל לנייר ממוחזר ונייר אקולוגי. יש להסיק מכך שהמשרד הפנים את חשיבות פרויקט ממשלה ירוקה ופועל ליישמה במהלך פעילותו.

הערה:

הביקורת מבקשת לציין כי ההשוואות נערכות לפי מדדי הצריכה של שנת 2010 ולא של שנים קודמות כפי שנדרש בהנחיות המשרד להגנת הסביבה, זאת על רקע פיצול המשרד המקורי שנקרא בזמנו "משרד המדע התרבות והספורט" לשני משרדים נפרדים והקמת לשכות חדשות לשרה ולמנכ"לית משרד התרבות והספורט עם כל הכרוך בכך. הביקורת סבורה שמדדי הצריכה בשנים 2008 ו-2009 אינם משקפים מפת צריכה אמיתית של שני המשרדים החדשים שהוקמו במקום המשרד הקודם, וכל מסקנה על עמידה או אי עמידה ביעדי ההפחתה מול השנים 2008 ו-2009 בהכרח לא תהיה נכונה. לכן, הביקורת בדעה שיש לקבוע למשרד את נתוני הצריכה של 2010 כבסיס מדידה לעמידה בשיעורי ההפחתה.

פעולות מחזור

בקבוקים – במהלך שנת 2014 נשלחו למחזור 1205 בקבוקים, התמורה הכספית שנתקבלה בגינם בסך של 362.00 ש"ח הועברה לוועד העובדים של המשרד. הבקבוקים נמסרים על ידי יחידת הבנא"ם לחברת "מור ירמיהו" בגבעת שאול, ירושלים.

שיעור המחזור של הבקבוקים עומד על 8.85%. הביקורת סבורה שניתן ללא קושי להגדיל את היקף המחזור של בקבוקים. (שיעור זה אינו כולל התייחסות לבקבוקי שתייה גדולים שאין עליהם פיקדון.)

נייר - חברת ק.מ.מ מגיעה אחת לשבוע למשרדים ואוספת את הנייר שנאסף למחזור. יש לציין כי במסדרונות של המשרדים מפוזרים מכלים מיוחדים לאיסוף נייר, כמו כן פוזרו בחדרי העובדים מכלים קטנים לאיסוף נייר למחזור. אין דרך להעריך את כמות הנייר הנאספת ונשלחת למחזור.

פסולת אלקטרונית - פסולת אלקטרונית לאחר שאושרה כבלאי על ידי וועדת הבלאי המשרדית נאספת ומועברת על ידי עובדי יחידת הבנא"ם לחברת "אשדר" או לעיריית ירושלים המטפלות בפסולת אלקטרונית.

ביקורת פנימית

טונרים- טונרים משומשים מועברים לחברת אפיק . החברה נותנת תמורה של 5 ש"ח עבור כל טונר. יש להוסיף כי חברת אפיק היא זו שמחליטה על איזה טונרים ניתן לקבל תמורה .

במהלך שנת 2014 נתקבלה תמורה של 325.00 ש"ח עבור טונרים והכסף הועבר לוועד העובדים .

הביקורת מעירה כי לעיתים התמורה המתקבלת מחברות המחזור נעשית בכסף מזומן וכסף זה מועבר ישירות לידי ועד העובדים . הביקורת סבורה שאין זה תהליך תקין וכי יש להפקיד את הכסף לחשבון הבנק של המשרד והחשב יוציא הוראת תשלום מסודרת לפקודת ועד העובדים . אין להעביר כסף מזומן או אפילו שיקים ישירות מיחידת בנא"ם לוועד אלא באמצעות חשבות המשרד.

כפי שכתב הסמנכ"ל למנהל לביקורת יש לבחון נושא זה לעומק ולקבוע נהלים מסודרים הכוללים מעקב ובקרה בנושא זה של מחזור והפקדת כספי המחזור למשרד והעברתם לוועד העובדים . כיום אין זכר לכספים אלה ברישומי חשבות המשרד משום שאינם מועברים דרכה .

הסמנכ"ל מעיר לעניין הערת הביקורת בנקודה זו ושואל " למה , היכן זה כתוב , הדרך הכי טובה להמריץ עובדים זה להחזיר להם את הכסף " **הביקורת** אינה נגד הענקת כספי המחזור לעובדים באמצעות הוועד אלא שהביקורת סבורה שהדרך הראויה היא בתיעוד נכון של הכספים המתקבלים . ואת זאת צריך לעשות באמצעות חשבות המשרד וכך גם יושגו פיקוח ובקרה ראויים על כספים אלה למרות שאינם משמעותיים.

רכבים

מספר הרכבים במשרד , רכבים צמודים ורכבי איגום, עמד בסוף שנת 2014 על 36 רכבים . מהם 32 רכבים צמודים ו-4 רכבי איגום .

מהם 26 רכבים בעלי נפח מנוע של 1.600 סמ"ק ו- 10 רכבים בעלי נפח גבוה מ-1600 סמ"ק.

אין במשרד רכבים ממוגני ירי ורכבים בעלי נפח קטן של 1300 סמ"ק.

34 רכבים בעלי מנועי בנזין ושני רכבים בעלי מנועי דיזל.

בסוף שנת 2013 מספר הרכבים במשרד עמד על 34 רכבים מהם 31 רכבים צמודים ו-3 רכבי איגום.

בשנת 2014 נוספו שני רכבים מהם 1 רכב צמוד ו-1 רכב איגום.

צריכת דלק

בשנת 2014 המשרד צרך דלק כדלהלן:

בנזין - 137.505 ליטר בעלות של 943.861 ₪ עבור 34 רכבים
סולר - 7.873 ליטר בעלות של 54.195 ₪ עבור 2 רכבים

בשנת 2013 המשרד צרך דלק כדלהלן:

בנזין - 148.663 ליטר עבור 33 רכבים
סולר - 3.328 ליטר עבור 1 רכב.

ב-2014 - צריכה ממוצעת לרכב עם מנוע בנזין עמדה על 4044.26 ליטר לכל רכב.
ב-2013 - צריכה ממוצעת לרכב עם מנוע בנזין עמדה על 4504.94 ליטר כל רכב.

מסקנה: המשרד הפחית בשנת 2014 את צריכת הבנזין נומינאלית ב-11.158 ליטר
ובשיעור של 7.51% בהשוואה לצריכה של שנת 2013.

ההפחתה בצריכה הממוצעת לרכב עם מנועי בנזין היא בשיעור של 10.23% ויש לברך
על כך.

צריכת סולר - חל גידול נומינאלי של 4545 ליטר ובשיעור של 236.57% בעוד
שמספר הרכבים גדל ב-200% בלבד מ-רכב 1 ל-2 רכבים. ובצריכה הממוצעת לרכב
חל גידול מ-3328 ליטר לרכב ל-3936 ליטר לרכב. דהיינו גידול 15.45% לרכב
בממוצע.
לדעת הביקורת יש לבדוק את הסיבות לגידול זה בצריכת הסולר.

מסקנה: המשרד עמד ביעדי ההפחתה של 2% בצריכה של בנזין שנקבע על ידי
הממשלה

צריכה כוללת של דלק (בנזין +סולר)

2014 - 145.378 ליטר

2013 - 151991 ליטר

הפחתה נומינאלית של 6.613 ליטר ובשיעור של 4.35% .

מסקנה גם בצריכה הכוללת של בנזין וסולר , המשרד עמד ביעדי ההפחתה שקבעה הממשלה .
עם זאת , לדעת הביקורת ראוי לבדוק מדוע בצריכת הסולר חל גידול בצריכה הממוצעת .

חנייה

הערות	2014 סה"כ הוצאה בש"ח	2013 סה"כ הוצאה בש"ח	מספר מנויים	האתר
	288.775*	231.039	42	כנפי נשרים ירושלים
עד ליוני 2014	5.350	32.709	6	המלאכה תל אביב
	87.210	83.200	12	יד חרוצים תל אביב
	82.000	82000	16	המסגר תל אביב
	4.159	8200	4	באר שבע
נוספו 2 מקומות עבור ש.א.ל	14.780	17.624	7+2	נצרת
4חניות קבועות ו-4 צפות מיוני 2014 תקציב לשנה הינו כפול .	45.032	-----	4+4	מנחם בגין תל אביב
ב-2014 יש לחשב את ההוצאה ל-9	תקציב שנתי בסך : 88.500 ₪		10 + 30 מנויים יומיים	חניון ריב"ל תל אביב

חדשים בלבד			ביקורת פנימית =20 מנויים מזדמנים	
------------	--	--	--	--

*לדברי הסמנכ"ל העלייה בהוצאה נובעת מריבוי הישיבות המתקיימות במשרד התרבות באתר המשרד ברחוב כנפי נשרים ושינוי סדרי החנייה שחייבו את המשרד לשכור מקומות חנייה נוספים.
הביקורת מעירה - יש לציין כי באתר בכנפי נשרים נרשמה עלייה נומינאלית שנתית בהוצאות החנייה בסך 57.736 ש"ח ובשיעור של כ- 25% . הביקורת סבורה שזו קפיצה גדולה בהוצאות החנייה ויש לבחון דרכים להקטנת הוצאה זו .

רכישת ציוד חשמלי ואלקטרוני

המשרד רכש בשנה זו 2 מקררים חדשים בעלי דרוג אנרגטי – C . לדעת הביקורת המשרד צריך להקפיד על רכישת מכשירים בעלי דרוג אנרגטי נמוך על מנת לחסוך בצריכת החשמל .

נורות חסכוניות

במהלך 2014 המשרד רכש כ-60 נורות חסכוניות בצריכת אנרגיה .

פעולות נוספות של המשרד

1. בשנת 2014 הותקן " שעוני שבת " באתר המשרד ביד חרוצים שמטרו כיבוי מערכות מיזוג ותאורה בשעה מסוימת של יום העבודה על מנת לכבות מכשירים שנשכחו דולקים ולהפחית בכך את צריכת האנרגיה .
באתר המשרד ברחוב המסגר (חן קמור) הותקנה מערכת בקרה על מערכות החשמל . פעולה זו תקבל ביטוי בכמות צריכת האנרגיה בשנת 2015 .
בשנים קודמות הותקנו " שעוני שבת " נוספים באתרים אחרים של המשרד .
2. בכל אתרי הדיור של המשרד הוצבו מתקנים למחזור של : נייר , בקבוקים , סוללות . טונרים נאספים בנפרד על ידי יחידת הבנא"ם ונשלחים למחזור על ידם .
3. רכישת צלחות , כוסות , סכו"ם היא מחומרים ירוקים הידידותיים לסביבה .
4. במשרד מותקנים "חסכמים" בברזים שבשירותים על מנת לחסוך בצריכת המים.

- ביקורת פנימית
5. חברות הניקיון מונחות על ידי מכרזי החשב הכללי להשתמש בחומרים ידידותיים לסביבה. הביקורת מבקשת שאנשי יחידת בנאם יערכו פעולות בקרה בעניין חשוב זה ולא להשאירו רק לדרישות המכרזים.
  6. ברירת המחדל ברוב המדפסות היא הדפסה וצילום דו צדדיים.
  7. הנחיות נהיגה נכונה של מנהל רכב הממשלתי הופצו על ידי רכז הרכב המשרדי לכלל עובדי המשרד. הביקורת מבקשת לציין כי ראוי שהמשרד יערוך גם הרצאות וגם פעולות הסברה נוספות לכלל עובדי המשרד בעניין חשוב זה של הפחתת צריכת הדלק ופליטת מזהמים לאוויר. הביקורת מודעת לכך שאין הנחיות ותקציב ייעודיים לכך מצד משרד האוצר, אך מפאת חשיבות הדבר הביקורת מעלה סוגיה זו לסדר היום בתקווה שבמשרד להגנת הסביבה ובמנהל הרכב הממשלתי ירימו את הכפפה. לדעת הביקורת ועל פי מחקרים, ניתן להפחית את צריכת הדלק ובשיעור גבוה באמצעות נהיגה נכונה.
  8. המשרד עובד עם קבלנים הרשומים במאגר הקבלנים של משרד האוצר, בבדיקה של המשרד, שנערכה לבקשת הביקורת, נמסר, שהמאגר "ירוק". וכי הקבלנים שעובדים עם המשרד מפנים את הפסולת לאתרים המיועדים לכך. הביקורת מציינת כי ראוי כי גם בעניין זה אנשי יחידת הבנא"ם יערכו בקרות בעניין.
  9. בשנה האחרונה וגם בשנה שלפניה חברת הייעוץ "יעד ירוק" שליוותה את פעילות המשרד בשנים הראשונות להפעלת הפרויקט הפסיקה ללוות את המשרד בנושא זה.
  10. מתחילת שנת 2015 פאקסים נשלחים ישירות מהמחשב ומתקבלים ישירות למייל ולא דרך מכשירי פאקס כמקודם ובכך נחסך השימוש בנייר.
  11. שבעה מתקני מים "תמי 4" הותקנו במשרד לפי הפירוט הבא:
3- בשיח ג'ארה, 1- בכנפי נשרים, 1- ביד חרוצים, - 1 באתר המשרד
ברחוב מנחם בגין בתל אביב ועוד מתקן נוסף בנצרת. מתקנים אלה יביאו להקטנת השימוש בבקבוקים ובכך לתרום להקטנת פסולת הבקבוקים.
  12. לא נערכו פעולות הסברה מסוג הרצאות וסדנאות בנושא שמירת הסביבה בשנת זו. לדעת הביקורת חשוב לערוך פעולות כאלה לציבור העובדים על מנת לגייסם לשמירה על הסביבה גם בחייהם הפרטיים בביתם או בכל מקום בו הם נמצאים. חשוב להטמיע נושא זה עמוק בציבור העובדים ורק פעולות הסברה מתמשכות ישיגו מטרה חשובה זו. הביקורת סבורה שאין צורך במאמץ מיוחד או כנסים מיוחדים רק לנושא זה ובנקל אפשר לשלב הרצאות או פעילות אחרת בנושא זה בהתכנסויות אחרות של המשרד.

ביקורת פנימית
13. בדוחות ביקורת קודמים הביקורת הציעה למנות במשרד " נאמני ממשלה ירוקה" זאת על מנת שגם ציבור העובדים יהיה אקטיבי בנושא . תפקיד "נאמני

ממשלה ירוקה" הוא לסייע למשרד להגביר עוד יותר את הפעולות המבורכות להפחתת השימוש באנרגיה , מים , נייר הגברת פעולות המחזור וכד'. אני חוזר שוב על הצעתי ומקווה שיתקיים עליה דיון .

14. יש לציין כי רוב ההתכתבויות של המשרד נערכות באמצעות המייל ולא במכתבים רגילים ובכך נחסך השימוש בנייר על כל המשתמע מכך

15. בשנה זו לא נרכשו מעטפות דואר זאת משום המעבר הגורף של המשרד לשימוש של שליחת דואר וקבלתו באמצעות המייל

16. הוצאות הדואר של המשרד היו בסך 26.000 שח בלבד.

17. באף אתר של המשרד לא הותקן מתקן לאנרגיה מתחדשת זאת בשל העלויות הגבוהות .

הביקורת ממליצה לבדוק שוב את כדאיות הדבר גם לאור החידושים בנושא במיוחד לגבי אתר המשרד בשיח ג'ארה בו יש שטח גג גדול וניתן במאמץ משותף של המשרדים המאכלסים אתר זה (שיכון , בטחון פנים ומשרדנו) לבדוק ולבחון את הכדאיות הכלכלית של ההתקנה .

18. צגי המחשבים הוחלפו בשנים קודמות ל- LCD החסכוניים בצריכת אנרגיה , ואחרים שנרכשים כיום הם מסוג זה

19. הביקורת לא מצאה תכנית עבודה שנתית מיוחדת לפעילות עם יעדי ברורים להשגה בפרויקט זה . הביקורת סבורה שיש לבנות תכנית סדורה ומפורטת שתכלול את כלל הפעולות המתוכננות לשנת העבודה . תכנית העבודה גם תשמש כמו כל תכנית עבודה כלי בקרה של ביצוע ההחלטות והתכניות .

20. בפורטל המשרד מצויים טיפים לחיסכון בחשמל מים חומרי ניקיון דלק ועוד.

סיכום : הביקורת סבורה שהמשרד עושה רבות לעמוד ביעדים שנקבעו על ידי הממשלה ויש לברכו על כך . חשוב לציין כי הסמנכ"ל למינהל קיים פגישה של הצוות הירוק לאחר דוח קודם של הביקורת על מנת לתקן את הליקויים שעלו בדוח הקודם ועל מנת להפיק לקחים . יש לפעול בדרך דומה גם לגבי דוח ביקורת זה.

ביקורת פנימית
הביקורת סבורה שעם כניסת הפרויקט לשנתו החמישית והטמעתו במשרדי הממשלה שאין צורך בבדיקת ביקורת שנתית של נושא זה ויש להסתפק בבדיקה של אחת לשלוש שנים בלבד. לשם כך יש צורך לפעול לשינוי בהחלטת הממשלה ויש להסב את תשומת לב המשרד להגנת הסביבה לעניין זה.

על פי החלטת הממשלה על מנכ"ל המשרדים הממשלתיים להעביר את דוח ביקורת ממשלה ירוקה למנכ"ל המשרד להגנת הסביבה עד לסוף חודש מרץ.

בברכה,

חגי מרדכי
המבקר הפנימי

העתק: שרת התרבות והספורט- גב' לימור לבנת
שר המדע, הטכנולוגיה והחלל